

אוניברסיטת תל-אביב, החוג לתולדות האמנות
קונסטרוקטיביזם כאמנות רב-תחומית - סמינר מ.א.
ד"ר רות מרקוס

נושאי הקורס

1. סנט פטרסבורג ומוסקבה בתחילת המאה ; האוונגרד הרוסי והאירופאי.
2. רוסיה והמופשט: המסורת הדתית הרוסית-פרובוסלאבית, האמנות הביזנטית, התפיסות של אוספנסקי-גורדייף, התיאוסופיה, הספרים של קנדינסקי.
3. מאלביץ והסופרמאטיזם
4. השפעות הקוביזם והפוטוריזם, היווצרות סיגנון מקומי פוטו-קוביסטי וקונסטרוקטיביסטי.
5. פרודוקטיביזם מול קונסטרוקטיביזם. התאוריות דרך המאניפסטים והכתבים.
6. הציור הקונסטרוקטיביסטי.
7. התיאטרון והמופע האוונגרדי והקונסטרוקטיביסטי.
8. עיצוב הבמה בתיאטרון הקונסטרוקטיביסטי
9. הפיסול הקונסטרוקטיביסטי: גאבו, טאטלין, רודצ'נקו, מדונצקי
10. האדריכלות הקונסטרוקטיביסטית (על רקע התפתחויות הבינלאומיות).
11. הקולנוע והצילום הקונסטרוקטיביסטי
12. הקונסטרוקטיביזם הרוסי והבינלאומי בגרמניה לאחר מלחמת העולם הראשונה, על רקע רעיונות הוורקבונד והדאדא; התערוכה בברלין והקונגרס בדיסלדורף.
13. עיצוב המוצר הקונסטרוקטיביסטי: הקשר לתפיסות עיצוב בינלאומיות, במיוחד לדה סטיל ההולנדי, ולקונסטרוקטיביזם הבינלאומי.
14. הקונסטרוקטיביזם הרוסי בפאריז בתחילת שנות העשרים; התערוכה לאמנות דקורטיבית (1925); הקמת הקבוצות הפשטה יצירה, מעגל ורבוץ ואחרות.

רפרטים ועבודות

- כל תלמיד יתן במשך השנה הרצאה (רפרט) אחת, על נושא שיבחר מתוך רשימת הנושאים. הרצאה זו תשמש בסיס לעבודה שתוגש בסוף השנה. לאחר ההרצאה יתקיים דיון על הנושא **בהשתתפות פעילה של כל התלמידים** (לכן כולם חייבים להכיר את כל הנושאים, לפחות באופן כללי).
- בכל הרצאה חייב נותן הרפרט לחלק לתלמידים ולמרצה את הפריטים הבאים:
1. רשימת ספרים ומאמרים ומקורות אחרים בנושא (ניתן לכלול ברשימה ספרים שעדיין לא נקראו, ושיהוו חומר מחקר עתידי לעבודה הכתובה). הרשימה תיכתב על פי כל הכללים האקדמאים, עם כל הפרטים הנדרשים.
 2. רשימת יצירות ששימשו לניתוח ולהדגמה. (גם כאן ניתן לכלול יצירות נוספות שתופעה רק בעבודה הכתובה). הרשימה תיכתב על פי כל הכללים האקדמאים, עם כל הפרטים הנדרשים.
 3. צילום של מאמר המייצג במיוחד את הנושא, שאותו יש להגיש למרצה בלבד.

קבוצות וארגונים סובייטיים :**SDI:** The Artistic Union**IZO:** Fine Art Department**Sinkul'ptarkh:** קולקטיב בתוך IZO שהתמקד בקשר בין אדריכלות ופיסול**Proletkul't:** Proletarian Culture Movement**SVOMAS:** First State Free Art Studios**VKhUTEMAS:** Higher State Artistic and Technical Workshops**Komfut:** The Russian Futurist Organization**OBMDKhU:** Society of Young Artists**INKhUK:** Institute for Artistic Culture**אמנים קונסטרוקטיביסטים****Ekster, Aleksandra Aleksandrova (1882-1949)** ציור**Ginzburg, Moisei Yakovlevich (1892-1946)** ציור**Lissitzky, El (Lazar Markovich) ((1890-1941)** ציור**Popova, Lyubov' Sergeevana (1889-1924)** ציור**Stenberg, Vladimir Avgustovich (1899-1982)** ציור**Stenberg, Georgii Avgustovich (1900-1933)** ציור**Stepanova, Verrana (1894-1958)** ציור**Gabo, Naum (1890-1977)** פיסול**Medunetskii, Konstantin Konstantinovich (1899-1934)** פיסול**Rodchenko, Aleksander Mikhailovich (1891-1956)** פיסול**Taltlin, Vladimir Evgraforich (1855-1953)** פיסול**Gan, Aleksei Mikhailovich (1889-1942)** תיאטרון**Goloso, Il'ya Aleksandrovich (1883-1945)** אדריכלות**Leonidov, Ivan Ilich (1902-1959)** ציור ואדריכלות**Maiakovskii, Vladimir Vladimirovich (1893-1930)** ציור ותיאטרון**Vesnin, Aleksander Aleksandrovich (1883-1959)** ציור ואדריכלות**Vesnin, Leonid (1880-1933)** אדריכלות**Vesnin, Viktor (1882-1950)** אדריכלות

ביבליוגרפיה נבחרת

מגמות באמנות המופשט הגיאומטרי (מתנה מאוסף ריקליס של חברת מרקורי) תל-אביב: מוזיאון תל-אביב, 1986 (הקדמה של ו. רוצלר).

מרקוס, ר., "השאיפה לביטול החומר ולתפיסה קווית בפיסול - קוביזם, פוטוריזם, קונסטרוקטיביזם", עבודה לתואר שני בהדרכת ד"ר מ. עומר, תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, 1984.

רוצלר, ו., קונסטרוקטיביזם באמנות המאה ה-20, קטלוג, תל-אביב: מוזיאון תל-אביב, 1978.

Art into Life: Russian Constructivism, 1914-1932, Exh. Cat., Seattle: The Henry Art Gallery, University of Washington, New York: Rizzoli, 1990.

Baer, N. van Norman, Theatre in Revolution, New York: Thames and Hudson, 1991.

Bann, S., The Tradition of Constructivism, London: Thames and Hudson, 1974.

Barron S. & M. Tuchman, The Avant-Garde In Russia 1910-1930: New Perspectives, Exh. Cat., Los Angeles, Calif.: Los Angeles County Museum of Art, 1980.

Brumfield, W. C. (ed.), Reshaping Russian Architecture, Western Technology, Utopian Dreams, Cambridge: Woodrow Wilson International Center and Cambridge University Press, 1990.

Burgin, V., "Socialist Formalism", Studio International (March-April, 1976)

Elliott, D. (ed.), Alexander Rodchenko, Exh. Cat., Oxford: The Museum of Modern Art, 1979.

Ingberman, S. International Constructivist Architecture 1922-1939, Cambridge, Mass.: MIT Press, 1994.

Fer, B., Russian Art and Theory in France, 1918-25, West Yorkshire, U. K.: British Library Document Supply Center, 1987.

Gabo, N., Gabo (introduction by H. Read), London: Lund Humphries, London, 1957.

Gabo, N., On Divers Arts, Washington: The Mellon Lectures in Fine Arts, National Gallery of Art, 1959. (New York: Pantheon Books, 1962).

Glusberg, J. (ed.) Vision of the Modern, London: Academy Ed., 1988.

Goldberg, R. L. Performance Art, London: Thames and Hudson, 1988 revised and enlarged edition. reprinted 1996.

Gorchakov, N. A., The Theatre in Soviet Russia, New York: Columbia University Press, 1957.

Karshan, D., Malevitch, the Graphic Work, Exh. Cat., Jerusalem: The Israel Museum, 1975.

- Kazimir Malevich, Exh. Cat., Washington: National Gallery of Art, 1990; Los Angeles: The Armand Hammer Museum, 1991 (publisher) ; New York Metropolitan Museum of Art, 1991. (D'Andrea, J., ed.)
- Kirby, E. T. (ed.) Total Theatre, New York: E. P. Dutton and Co, 1969
- Kopp, A., Town and Revolution, New York: B. Braziller, 1970.
- Levinger, E., "Art and Mathematics in the Thought of El Lissitzky: His Relationship to Suprematism and Constructivism", Leonardo, vol 22, no 2, (1989), pp. 227-236.
- Lodder, Ch. Russian Constructivism, New Haven and London: Yale University Press, 2nd print, 1985.**
- Martin, J. L. (Sir), Circle, New York: Fraeger, 1971.
- Milner, J., Vladimir Tatlin and the Russian Avant-Garde, New Haven and London: Yale University Press, 1984.
- Nash, J. M.. Cubism, Futurism Constructivism, London: Thames and Hudson, 1974.
- Nash, S. A., Naum Gabo, Sixty Years of Constructivism, Munich: Prestel-Verlag, 1985.
- Paris - Moscou, 1900-1930, Cat. Expo., Paris: Centre national d'Art et de la Culture, George Pompidou, 1979.**
- Pevsner, A., Naum Gabo and Antoine Pevsner: A Biographical Sketch of My Brothers, Amsterdam: Augustin and Achoonman, 1964.
- Rotzler, W., Constructive Concepts, New York: Rizzoli, 1989.
- Rowel, M., The Planar Dimension, New York: The Solomon Guggenheim Foundation, 1979
- Soviet Art, 1920s-1930s, Moscow: Sovietsky Khudozhnik, 1988 (Introd. By M. Guerman, General editor: V. Leniashin).
- Spivey, N, N., The Constructivist Metaphor, San Diego: Academic Press, 1997.
- Zhadova, L., A., (ed.) Tatlin, London: Thames and Hudson, 1988.